

Beslutningsforslag nr. B 22. Fremsat den 29. oktober 1986 af Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af arbejdsløses ret til uddannelse i arbejdsløshedsperioden

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag med henblik på ikrafttræden den 1. marts 1987, der sikrer alle forsikrede arbejdsløse ret til at uddanne sig/modtage undervisning inden for alle dele af uddannelsessystemet, samtidig med at dagpengeretten bevares fuldt ud.

Følgende retningslinjer lægges til grund:

1. Retten til at uddanne sig træder i kraft ved arbejdsløshedsperiodens start. Som arbejdsløs har man ret til op til 3 års sammenhængende uddannelse, hvor man ikke behøver at tage anvist arbejde. Efter 3 års perioden står man igen til rådighed for arbejdsmarkedet og kan anvises arbejde efter de almindelige regler.
2. § 62 a i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. udvides til at omfatte også SU-berettigede uddannelser, således at arbejdsløse i øvrigt får ret til at deltage i undervisning med bevarelse af dagpengeretten i både aften- og dagtimerne.
3. Deltagelse i undervisning regnes for »død periode«, dvs. dagpengeretten forlænges med den periode, uddannelsesforløbet varer.
4. Retten til flere arbejdstilbud genindføres, og den forlængede dagpengeret (nedsatte dagpenge) ophæves.
5. De midler, der er afsat til uddannelsestilbudsordningen, skal fortsat anvendes til uddannelsesformål. Derudover skal der afsættes midler til at dække de uddannelsesbehov, de arbejdsløse har.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslagets formål er at få fjernet lovbestemmelserne om uddannelsestilbud og om forlænget dagpenget fra lov om arbejdstilbud til ledige og arbejdsløshedsforsikringsloven og sikre arbejdsløse under og over 25 år ens vilkår. VS vil erstatte det såkaldte dagpengeforlig med et reelt tilbud om uddannelse til arbejdsløse.

VS så i virkeligheden helst, at 26 ugers reglen blev fjernet. I dag er masser af mennesker beskæftiget med at tælle timer, dage, uger og måneder af hensyn til 26 ugers reglens overholdelse. Det er en ganske uproduktiv og tåbelig beskæftigelse – kort og godt ressourcespild. Man kan undre sig over, at arbejdsministeren ikke selv er kommet med sådan et forslag, for regeringen værdsætter jo begreber som regelforenkling, fjernelse af unødvendig administration og privat virkelyst og initiativ. 26 ugers reglen er overflødig både i tider med høj og lav arbejdsløshed. Når der er arbejde at tilbyde de arbejdsløse, sikrer rådighedsbegrebet, at arbejdsløse ikke kan vælge arbejdsløshed frem for arbejde. I perioder med stor arbejdsløshed er det fuldstændig tåbeligt at *tvinge* folk til hhv. arbejds- eller uddannelsestilbud. Det øger jo ikke i sig selv beskæftigelsen. Men VS har valgt at fremsætte et mindre vidtgående forslag, som skal fjerne de negative virkninger af dagpengeforliget og bevare det positive: retten til uddannelse.

Da lovforslagene om ændring af loven om arbejdstilbud til ledige (uddannelsestilbud) og arbejdsløshedsforsikringsloven (forlænget dagpengeforlig) blev debatteret i Folketinget, sagde VS, SF og Socialdemokratiet, at dette forslag ville sende masser af arbejdsløse på nedsatte dagpenge. Forligspartierne bedyrede, at det sandelig ikke var hensigten, men at der var tale om en enestående uddannelsesreform. I dag ved vi, at oppositionen havde ret: reformen er blevet en fiasko, der ødelægger tilværelsen for de mennesker, den går ud over. Der er ingen grund til at vente med at revidere loven, til mange mennesker er endt på nedsatte dagpenge. Den manglende søgning til uddannelsestilbudssordningen kan konstateres allerede nu, og konsekven-

serne kan kun blive flere på nedsatte dagpenge, hvis der ikke gribes ind nu.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

ad 1

Det skal være muligt for den arbejdsløse at starte uddannelsen på det tidspunkt, der passer vedkommende bedst. Som loven er indrettet nu, skal uddannelsen udskydes til efter første arbejdstilbud, og på det tidspunkt i arbejdsløshedsforløbet har mange arbejdsløse mistet selvtilliden og lysten til at gå i gang med noget nyt.

Uddannelse skal ikke være tvang, men en mulighed, man kan vælge. I dag er uddannelsestilbudet den sidste station inden de nedsatte dagpenge. Hvis uddannelsen ikke giver resultater i form af arbejde, så kommer straffen: nedsatte dagpenge. På den måde har man skabt de dårligst tænkelige betingelser for, at arbejdsløse skal få et vellykket uddannelsesforløb.

Med forslaget om, at uddannelsen kan påbegyndes når som helst i en ledighedsperiode, kombineret med, at sanktionsbestemmelsen (nedsatte dagpenge) fjernes, vil vi bidrage til, at arbejdsløse kan leve et langt mere kreativt og trygt liv end nu.

Vi mener, det er nødvendigt at sikre arbejdsløse tre års mulighed for uddannelse, fordi mange uddannelser varer længere end de to år, man kan uddanne sig ifølge den gældende lov, og fordi det er vigtigt at have den nødvendige ro til at komme i gang med at uddanne sig. Specielt er det nødvendigt for mennesker, der har været uden for uddannelsessystemet i mange år.

Det er vigtigt, at både AF og fagforeningerne indgår med opsøgende virksomhed og vejledning om uddannelsesmulighederne i forhold til målgruppen.

Efter tre års perioden står den arbejdsløse igen til rådighed for arbejdsmarkedet og er således forpligtet til at tage anvist arbejde.

ad 2

Det er allerede i dag muligt at deltage i visse former for undervisning med bevarelse af fulde

dagpengerettigheder, også inden første arbejdstilbud. Disse muligheder ønsker vi udvidet til at omfatte alle former for uddannelse, dvs. at restriktionerne vedrørende undervisning i dagtimerne skal ophæves, og ligeledes skal begrænsningerne på deltagelse i HF-undervisning ophæves, således at man kan deltage i mere end 20 timers undervisning ugentlig.

Den arbejdsløse står til rådighed for arbejdsmarkedet og kan anvises arbejde i denne situation.

ad 3

Det må være op til den enkelte arbejdsløse at beslutte sig for, hvornår et uddannelsesforløb skal starte. Dette kan sikres ved, at uddannelse opfattes som død periode. Den arbejdsløse vil til enhver tid inden første arbejdstilbud kunne påbegynde et uddannelsesforløb og fortsætte i tre år. Ventetider til uddannelser vil således blive et mindre problem, optagelsestidspunkter vil ligeledes betyde mindre, og den arbejdsløse vil få bedre tid til at finde ud af, hvilken uddannelse der passer hende. Det er i øvrigt de samme regler, der gælder for specialarbejderuddannelserne allerede.

ad 4

Så længe 26 ugers reglen eksisterer, er det nødvendigt at bevare retten til at komme i arbejdstilbud, således at arbejdsløse ikke risikerer at ryge ud af arbejdsmarkedet. Men ordningen skal også bevares, fordi det at komme i arbejdstilbud giver muligheden for at få erfaringer med at være på en arbejdsplads. Arbejdsløse, der har været under uddannelse i mange år, vil ofte have mere brug for arbejdspladserfaringer end yderligere uddannelse. Samtidig giver arbejdstilbuddet også mulighed for at tjene lidt flere penge, end man får på understøttelse. Vi skal heller ikke se bort fra, at en del arbejdsløse foretrækker et arbejdstilbud frem for et

tilbud om uddannelse. Det kan skyldes negative erfaringer med uddannelsessystemet, manglende tilskyndelse til efteruddannelse og den skarpe arbejdsdeling mellem håndens og åndens arbejde. En undersøgelse af virkningen af lovbestemmelserne om uddannelsestilbud foretaget i tre amter bekræfter, at der er denne manglende tro på og lyst til at gå i gang med en uddannelse, og kun 6 pct. af målgruppen for uddannelsestilbudsordningen har sagt ja (jf. notat fra Arbejdsministeriet af 14. juli 1986). Når ordningen i den grad er blevet en fiasko, skyldes det selvfølgelig også, at der har været stor mangel på relevante uddannelsestilbud. Løsningen på dette problem er at iværksætte uddannelser, der er tilpasset målgruppen. Men selv nok så megen uddannelse fjerner ikke arbejdsløsheden. Derfor er det vigtigt, at der igen bliver mulighed for at få flere arbejdstilbud. Det skal sikre, at uddannelse ikke bliver en tvang, men et valg, og forhindre, at man mister dagpengeretten, hvis uddannelse ikke fører til arbejde.

Samtidig med at retten til flere arbejdstilbud genindføres, er det vigtigt at fjerne det misbrug af arbejdstilbudsordningen, der har fundet sted fra arbejdsgiverside. Stillinger omfattet af ordningen skal være ekstraordinære, dvs. reelt udvide antallet af ansatte på en arbejdsplads.

ad 5

Samfundsøkonomisk er det en dårlig investering at have flere hundrede tusinde arbejdsløse gående uden at kvalificere sig eller producere. Vi mener, det er fornuftigt at investere i uddannelse, og derfor må det sikres, at de midler, der er afsat til uddannelsestilbudsordningen, bliver inden for uddannelsessystemet. Derudover er det nødvendigt at øge bevillingerne til det ordinære uddannelsessystem, således at den udvidede ret til uddannelse for arbejdsløse også bliver en mulighed i praksis.